

عفو بین الملل

پیام رسانه ای

«سلب حیات» از زندگی دانشگاهی: آزار و سرکوب دانشجویان در ایران

- تعقیب و آزار فعالان دانشجویی، اصلاح طلبان و دانشجویان به ظاهر سکولار توسط مسئولان
- «اسلامیزه کردن» برنامه های درسی دانشگاهیان برای پایان دادن به تأثیرات «غرب»
- محرومیت زنان از تحصیل در بعضی رشته ها و اعمال سهمیه بندی به منظور تحدید شمار زنان
- محرومیت و محدودیت اقلیت ها در دسترسی به آموزش عالی

عفو بین الملل در گزارشی که امروز منتشر کرد گفت: مقامات ایران در طی سه دهه گذشته کارزار سرکوب بی رحمانه ای را علیه دانشجویان و دانشگاهیان به راه انداخته اند و آنها را به طور منظم به خاطر فعالیت های مسالمت آمیز، نظریات یا عقایدشان مورد آزار قرار داده، بازداشت کرده یا از تحصیل و تدریس محروم ساخته اند.

گزارش «خفقان، اخراج، زندان: سرکوب دانشجویان و دانشگاهیان در ایران» همچنین توجه را به تبعیض های گسترده، به ویژه علیه زنان و اقلیت های مذهبی در نظام آموزش عالی کشور جلب می کند.

حسبیه حاج صحرای، معاون بخش خاورمیانه و آفریقای شمالی عفو بین الملل گفت: «دانشگاه های ایران مدت های مدیدی است که به عنوان محیط پرورش چالشگران تلقی شده اند. مسئولان پیوسته از تحمل هرگونه صدای مخالف در دانشگاه ها سر باز زده اند و دانشجویان و دانشگاهیان را تنها به خاطر بیان مسالمت آمیز نظریاتشان یا حمایت از سیاستمداران مخالف، فوراً اخراج، دستگیر یا شکنجه کرده اند یا به زندان انداخته اند.»

مقامات ایران کنترل آهنین خود را بر موسسات دانشگاهی حفظ کرده اند تا بدان جا که حتی به نهادهای امنیتی و اطلاعاتی اجازه داده اند بر رویه های انضباطی در دانشگاه ها نظارت داشته باشند. اقدامات پیگیرانه برای افزایش محدودیت های آزادی علمی، اخراج فعالان دانشجویی مسالمت جو و به حاشیه راندن زنان و اقلیت های دینی، سرزندگی را از موسسه های دانشگاهی ایران گرفته و فضای چندان برای آزادی اندیشه با بیان باقی نگذاشته است.»

گزارش عفو بین الملل نشان می دهد که مقامات چگونه استفاده از تاکتیک های سرکوبگرانه را به ویژه پس از انتخاب محمود احمدی نژاد به ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۴ افزایش داده اند. از جمله این اقدامات کوشش برای «اسلامیزه کردن» برنامه های درسی دانشگاهی به منظور پاکسازی آنها از تأثیرهای «غربی» و سکولار و نیز اقداماتی برای کاهش تعداد دانشجویان دختر در دانشگاه ها بوده است. برای نمونه، تغییراتی در رشته هایی همچون «مطالعات زنان» داده شده تا حقوق زنان بر اساس حقوق بین المللی حذف گردد و به جای آن بر «ارزش های اسلامی» تأکید شود.

مسئولان سیاست «ستاره دار کردن» را تثبیت کرده اند و بر اساس آن دانشجویانی که خود را با نظریات اجتماعی و سیاسی تحمیلی دولت تطبیق نمی دهند به طور دائم یا موقت از آموزش عالی محروم می سازند.

تحت دولت محمود احمدی نژاد، افزایش منظم در شمار زنان ورودی به آموزش عالی - که در سال ۱۳۸۳ بیش از نیمی از دانشجویان را تشکیل می دادند - به ناگهان متوقف شد. اقداماتی جهت جلوگیری از ورود زنان به شماری از رشته های تحصیلی همچون مهندسی معدن که مناسب مردان تلقی می شدند، اتخاذ گردید و یک نظام سهمیه بندی جنسیتی نیز برای محدود کردن پذیرش شمار زنان در دانشگاه ها برقرار شد.

با وجود گام های اولیه در دولت رییس جمهوری حسن روحانی که به شماری از دانشجویان و دانشگاهیان محروم اجازه بازگشت به دانشگاه می داد، وضعیت هنوز وخیم مانده است. صدها دانشجو هنوز از آموزش عالی محروم و بسیاری هنوز در زندان هستند و پس از انتخاب حسن روحانی به ریاست جمهوری نیز دستگیری های تازه ای رخ داده است.

با به پایان رسیدن اولین سال تحصیلی در دولت او، بسیاری از محدودیت ها هنوز پابرجاست و مقامات ایران هنوز دست به اقداماتی نروده اند که از آزادی علمی محافظت و برخی از اقدامات ویرانگر دوره محمود احمدی نژاد را ریشه کن کنند. موج های «اسلامی کردن» آموزش عالی، شامل اجرای سختگیرانه جدایی جنسیتی در پردیس های دانشگاهی و مقررات پوشش برای دختران و زنان و نیز سهمیه بندی های برقرار شده در زمان محمود احمدی نژاد هنوز تأثیر بازدارنده ای بر ورود

زنان به آموزش عالی دارند.

مقامات دولتی و رهبران دینی هنوز آموزش زنان را در میزان بالای بیکاری مردان، افزایش طلاق و کاهش میزان زاد و ولد مقصر می دانند و رهبر ایران در سخنرانی های اخیر خود خواهان افزایش جمعیت شده است.

حسبیه حاج صحراوی گفت: «محدودیت های دولتی برای دستیابی زنان به آموزش عالی در اساس تبعیض آمیز هستند و نقض آشکار تعهدات ایران برای تضمین عرضه برابر آموزش بر اساس شایستگی به شمار می روند. جدایی سازی های جنسیتی، سهمیه بندی های تبعیض آمیز و محرومیت زنان و دختران از تحصیل در بعضی رشته ها باید فوراً لغو شوند.»

محدودیت در دسترسی به آموزش عالی مختص زنان نیست. هر سال، ده ها دانشجوی پیرو آیین بهایی پس از قبولی در آزمون ورودی از تحصیل محروم می شوند یا مدتی بعد اخراج می گردند. بهاییان به طور گسترده ای مورد سوءظن مقامات قرار دارند و قربانی آزارهای مختلف از جمله دستگیری، بازداشت و زندان می شوند. با وجود شواهد رو به رشد، مقامات ایران هنوز انکار می کنند که کسی در ایران به خاطر اعتقادات مذهبی اش اخراج می شود یا به زندان می افتد.

حسبیه حاج صحراوی گفت: «مقامات ایران باید اطمینان حاصل کنند که از حق آموزش برای همگان حفاظت شود. رییس جمهور روحانی باید به قول خود مبنی بر تامین فرصت برابر برای همه صرف نظر از دین و قومیت عمل کند. واقعیت امروز در ایران این است که افراد در صورت تعلق به یک گروه اقلیت یا داشتن نظریاتی ناسازگار با نظریات مورد تایید دولت در معرض خطر محرومیت از دانشگاه قرار می گیرند.»

بر اساس حقوق بین المللی هیچ کس نباید بر اساس جنس، گرایش جنسی، هویت جنسیتی، قومیت، ملیت، عقاید مذهبی یا وجدانی دیگر از به پایان رساندن آموزش محروم شود.

اعتراض های گسترده در پی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸ در ایران به سرکوب بی رحمانه ای از جمله حمله به دانشگاه ها و خوابگاه ها، دستگیری، ضرب و شتم و بازداشت صدها دانشجو انجامید. بسیاری از آنها مدت های طولانی بدون محاکمه در زندان ماندند و دانشجویان در موارد متعددی در حین حبس شکنجه شدند یا مورد آزار قرار گرفتند. ده ها نفر از آنها هنوز حکم زندان خود را می گذرانند.

گزارش حاضر وضعیت ده ها دانشجو و دانشگاهی را که در پی محکومیت به اتهام های کلی مرتبط با امنیت ملی همچون «تبلیغ علیه نظام» یا «اهانت به مقام رهبری» به زندان افکنده شدند، شرح می دهد. بسیاری از این دانشجویان زندانیان عقیدتی هستند که تنها به خاطر استفاده مسالمت آمیز از حقوقشان در حبس به سر می برند.

به گفته حسبیه حاج صحراوی: «آزمون اساسی برای دولت رییس جمهور روحانی این است که چگونه و تا چه میزان کنترل نیروهای امنیتی بر موسسه های دانشگاهی کاهش خواهد یافت. به دانشگاهها باید آزادی داده شود تا بتوانند خود را به عنوان نیروگاه اندیشه مستقل و آزادی بیان تثبیت کنند.»

سند عمومی

برای اطلاعات بیشتر، با دفتر مطبوعاتی عفو بین الملل در لندن، بریتانیا، تماس بگیرید:

+44 20 7413 5566

email: press@amnesty.org

twitter: @amnestypress

International Secretariat, Amnesty International, 1 Easton St., London WC1X 0DW, UK